

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 20 του Φλεβάρη 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ 'Οδός Οικονόμου: άριθ. 4 — ΑΡΙΘ. 136

ΟΙ ΠΡΡΡΟΔΟΤΕΣ...

Ἐδιάβασα σὲ μιὰ φημερίδα τις προάλλες, πῶς ἔλοι ὅσοι γράφουνε καὶ ὑποστηρίζουνε τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, τὴν ἀληθινὴ Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα, εἶναι ἀντεθνικοί. Δὲ γνωρίζω ποῖος τὸ γράφει, ἀλλὰ πιστεύω, ποῦ δὲν ἤθελῃσε νὰ μπῆ βαθειὰ στὸ νόημα μιᾶς τόσο μεγάλης βρισιᾶς καὶ ποῦ χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεφθῆ τὴν ἔγραψε.

Δὲ θέλω ν' ἀνακατευθῶ στὰ προσωπικὰ καὶ πιστεύω, ποῦ πάντα τὰ προσωπικὰ πρέπει νὰ λησμονιοῦνται μπροστὰ στὴν ἰδέα· δὲ μπορῶ ὅμως παρὰ νὰ πονέσω βαθειὰ, ὅταν ἀκούω τοὺς καλῆτερους πατριῶτες, ἐκείνους ποῦ πῶς βαθειὰ ἀγάπησαν καὶ ἀγαποῦν τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς νὰ ζητήσουν καμμιάν ὕλικὴν ὠφέλειαν ἀπ' αὐτὴν, ἐκείνους ποῦ ἓνα μονάχα ὄνειρο ἔχουν νὰ ἴδουν τὴν Ἑλλάδα τοὺς μεγάλην, νὰ τοὺς κράζουν σήμερα ἀντεθνικούς. Ὁ πρωτομάρτυρας τῆς Ἑλλήν. Ἐπανάστασης Ρήγας ὁ Φερραῖος δὲν ἐβούτηξε τὴν πέννα του στοῦ σοφοῦ δασκάλου τὸ μελάν, ἀλλὰ στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, στὴ γλῶσσα ποῦ μικρὸ παιδί ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μάνας του ἀκουσε νὰ μιλιέται, ἔγραψε τὸ «ὡς πότε παλληκάρια» καὶ ἔτραγούδησε μὲ πάθος καὶ πόνο τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς. Ὁ Σολωμὸς δὲν ἐπληρώθηκε μὲ Ρούσσια ρούβλια, ὅταν ἔγραψε τὸν «Ἕμνο τῆς Ἐλευθερίας» καὶ ὅταν ἔχυνε ὄλον του τὸν πόνο καὶ τὴν ἐμπνευστὴν, στὸ καλῆτερο ἔργο του οἱ «Ἐλευθεροὶ πολιτοκρημένοι».

Κι' ὅμως ὁ Σολωμὸς ἔγραψε στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ. Τὸ Βαλαωρίτη ὠνόμασεν ὄλ' ἡ Ἑλλάδα ἔθνικὸ ποιητὴ καὶ κανεὶς δὲν ἐσκέφτηκε διαβάζοντας τὰ ἔργα του μὲ τόσο ἀσθημα καὶ πατριωτισμὸ γραμμένα, νὰ τὸν πῆ ἀντεθνικὸ, γιατί ἔγραψε στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ.

Ὁ ἀνατρίχιασαν στὸ μνημα τοὺς μέσα ἔλοι ἐκεῖνοι ἂν σήμερα ἀκουσαν νὰ κράζουν ἐκείνους ποῦ συνεχίζουσαν τὸ πατριωτικὸ τοὺς ἔργο, ἐκείνους ποῦ ἐννοίωσαν τὸν πόνο τοὺς βαθύτερ' ἀπὸ κάθε ἄλλον, ἀντεθνικούς. Μήπως ὁ Γερ. Μαρκοράς, ποῦ λέει στὸν «Ὅρκος» του «Γιὰ τέτοια ἐλευθερὰ κορμιά, ποῦ ἐσώριασε τὸ βόλι, εἶν' ἔξιο μνημα μεταβιάς ἢ γῆ τῆς Κρήτης ὄλη...» καὶ ὀρνεῖ μαζί μὲ τοὺς Κρήτες τὸ σκλαβωμένο νησί καὶ ἐλπίζει

«ἢ Κρήτη τὰ πιστόφια τῆς στὴ λευτεριά νὰ κίμῃ» εἶναι ἀντεθνικός, γιατί δὲν τὰ γράφει στὴν Καθαρεύουσα;

Ντρέπουμαι σὰν Ἑλληνίδα καὶ βαθειὰ πονῶ γιὰ τέτοια λόγια καὶ τέτοιες βρισιές. Αὐτὸς ποῦ στίς ἐφημερίδες ἔγραψε δὲ συλλογίστηκε, φαίνεται, πῶς οἱ Ῥωμιοί, ὅσοι ζοῦν

στὰ ξένα μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲ βλέπουν, γιὰ τὴν ἀπόστασιν τοὺς ἐμποδίζει, τις κακομοιριές καὶ τὰ χάλια μας, ἀγαποῦν πολὺ περισσότερο ἀπὸ μᾶς τὴν πατρίδα μας καὶ εἶναι περισσότερο πατριῶτες ἀπὸ κείνους, ποῦ μένοντες στὸ Ῥωμαϊκὸ δὲν κοιτάζουν παρὰ τὸ ἀτομικὸ τοὺς συμφέρον καὶ ἀδιαφοροῦν τὸ περισσότερο, γιὰ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδας. Τὸ λησμόνησε βέβαια καὶ γι' αὐτὸ λέει ἀντεθνικὸς τὸν Ψυχάρη. Πάλλη, Ἑφταλιώτη καὶ λοιπούς.

Ἐχω τὴν τιμὴν στὸ λεύκωμά μου νὰ χῶ, ἀφιερωμένο σὲ μένα, ἓνα τετράστιχο τοῦ Πάλλη γραμμένο στὰ 1900, αὐτό:

Στοὺς Κορφοὺς

«Νησί, γιατί μοσκυβολᾷς καὶ εἶς' ἔτσι στολισμένο
Μ' ἄνθια καὶ γέλαστὸ οὐρανὸ;
Κλαῖτε, Κορφοί, ὅσο βλέπετε ἀντίκρου σκλαβωμένο
Τὸ δόλιο Ἑλληνικὸ βουνό!»

Ναί, κλαῖτε, Κορφοί, ὅπως κλαίει καὶ ὁ ποιητῆς, ποῦ ποθεῖ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο

τὴν λευτεριά στὴ σκλαβωμένην Ἑλλάδα.

Ἐχω καὶ ἓνα γράμμα τοῦ Ἀργύρη Ἑφταλιώτη—μὲ τιμοῦσε μὲ τὴν ἀλληλογραφία του—γραμμένο στίς 14)11)900 καὶ μοῦ γράφει:— «Ὅσο γιὰ πατρίδα καὶ γιὰ γυρισμὸ ἀδύνατο πιά. Φαίνεται, πῶς θὰ πεθάνω στὰ ξένα καὶ ἐλπίζω μονάχα νὰ φροντίσῃ κανένας νὰ φέρῃ τὴ σκόνῃ μου στ' ἀγαπημένα μου τὰ κρογιάλια».

Τ' ἀγαπημένα του ἀκρογιάλια, ὅπου ποθεῖ νὰ ταφῆ μιὰ μέρα ὁ ἀντεθνικός, εἶναι ἡ Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τότες ποιοὶ εἶναι οἱ ἔθνικοί;

Φτάνει πιά καὶ ἄς μὴ βρίζουμε ὅτι καλῆτερο καὶ ἱερότερο ἔχουμε στὸν κόσμῳ τοὺς ἀληθινούς καὶ ἔτοιμους γιὰ κάθε θυσία πατριῶτες, καὶ τὴ γλῶσσα μας, τὴ μιὰ καὶ ἀληθινὴ, τὴ γλῶσσα τῆς μάνας μας, τὴ γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Κέρκυρα, 8)2)905.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ 1904

Μεγάλα πράγματα εἴτε δὲ βγήκανε ἀπὸ τὸ Διαγωνισμὸν μας· δὲ βγήκε μάλιστα τίποτις, ἀφοῦ τίποτις δὲ βραβέβω καὶ δὲ θὰ δημοσιεύω τίποτις ἀπὸ τὸ διαγωνισμὸν τοῦ 1904. Δυὸ νέοι μοῦ στείλανε ὁ καθένας ἀπὸ ἓνα δῆγημα. Εἶναι καλὰ παιδιὰ καὶ δὲ θέλω νὰ τὰ λυθῶσω. Ἐνας ἀπ' ἀφ' αὐτῶν ἔγραψε κινέζικα, πᾶνε δυὸ τρία χρόνια, κάποιον δηγηματικὸν ποῦ σπάνια εἶδα τέτοιο, φιλοσοφικὸν, γιομάτῳ ἐννοια καὶ ποίηση. Τὴν νὰ γίνῃ; Φαίνεται πῶς ἡ Μούσα του θὰ νύσταζε, στὸ τελεσταῖο του τὸ δῆγημα· τὴν παίρνει κάποιος ὁ ὕπνος, καθὼς ξέρουμε. Ἄς προσμένουμε νὰ ζυγνήσῃ.

Ἄς ζυγνήσουνε καὶ ἄλλοι νέοι. Ἄς κοιτάζουσαν λιγάκι γύρω τοὺς καὶ τὸν κόσμῳ. Ἄς κοιτάζουσαν καὶ τὸν κόσμῳ τὸν περασμένον, τὴν ἱστορίαν. Δὲν τοὺς λείπουνε τὰ θέματα. Φαντασθήτε τί θὰ πῆ νὰ χῆ κανεὶς μπρὸς στὰ μάτια του ἱστορίαν ἑλληνικὴν, νὰ εἶναι καὶ δική του! Πάρτε ὅτι ἐποχὴ θέλετε, πάρτε τὰ ἡμῆρικὰ τὰ χρόνια, πάρτε τὰ κλασσικὰ, τὴ Ῥωμαϊκοκρατία, τὸ Χριστιανισμὸν, τὸ Βυζάντιον, πάρτε τὸ Εἶκος ἕνα. Πάρτε, πάρτε πρῶτα τοὺς ἀρχαίους. Μὴν τὸ νομίζετε πῶς οἱ ἀρχαῖοι δὲ θὰ μᾶς εἶναι ἀξιόλογοι βοηθῶν. Τὸ ἐναντίον μάλιστα. Εἶναι καιρὸς τώρα ποῦ τὸ λέω, καὶ τὰ πράγματα μοῦ δείχνουνε πῶς εἶχα κάπως δίκιο. Μόνον μὲ τὴ

δημοτικὴν, θὰ κατορθώσουσαν νὰ τοὺς καταλάβουσαν καὶ νὰ τοὺς ἀγαπήσουσαν τοὺς προγόνους. Δὲ βλέπετε, ἴσα ἴσα τώρα ποῦ ζυγνήσῃ τὸ μυαλό μας, δὲ βλέπετε πόσους καὶ πόσους ἀπ' ἀφ' αὐτῶν μεταφράζουμε κάθε ὥρα; Μιλῶ γιὰ μεταφράσεις ποῦ γυρίζουσαν—καὶ τὸ καταφέρουσαν—νὰ μᾶς ξεζουμίσουσαν ὡς καὶ τὸ μεδούλλι ἐνὸς μεγάλου ἀρχαίου ποιητῆ, ψυχὴ νὰ τοῦ ζωντανέψουσαν καὶ σάρκα. Κοιτᾷ στὸ νοῦ πῶς ἡ δημοτικὴ μπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ, ἐνῶ τῆς καθαρῆς τῆς πέρτει ἀδύνατο νὰ πετύχῃ σὲ τέτοια δουλειὰ. Ἡ καθαρῆς μιὰ θὰ σοῦ τὰ μεταφράσῃ, ὅπως εἶναι καὶ ἴδια τῆς μιᾶς. Ὁμοίωσιν ἀνάγκη στὸ κείμενον τὴν σκῆδιν καὶ τὴν ταδε λέξη, γιὰ νὰ τῆς τὰ χῆ πῶς δὲ ἵσταρχῃ διαφορά μεταξὺ τῆς καὶ τῆς ἀρχαίας. Ἀνάγκη τὴν λέξιν ὅμως σημαίνει λέξιν ἀμετάφραστον, δηλαδὴ λέξιν ποῦ δὲν προσπαθῆσαι κανεὶς νὰ τὴν καταλάβῃ. Κοιτάξτε ὡστόσο σὲ ποιούς τόπους σπουδάζεσαι καλῆτερα ἢ ἑλληνικῆν, σὲ ποιούς τόπους κινέζικα ἔφερε ἀληθινὴν ξαναγέννησιν τῆς φιλολογίας, τῆς ποίησης, τῆς τέχνης. Στὴν Ἑβρώπη. Καὶ γιατί; Γιατί ἀνάγκη σὰρξκανε στὴν Ἑβρώπη νὰ μεταφράσουσαν σωστά, λοιπὸν καὶ σωστά νὰ καταλάβουσαν. Μὰ στοχασθήτε τώρα τί σπουδαῖο ποῦ κταντάει τὸ κέρδος, ἄμα κανεὶς τοὺς μεταφράσῃ καὶ τοὺς καταλάβῃ στὴν ἴδιαν γλῶσσιν, στὴ γλῶσσιν του, μεταφέροντάς τοὺς ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν στὴ δημοτικὴν, ποῦ εἶναι μιὰ γλῶσσα